

Henna Näyhä

YHTEISPELI – tunne- ja vuorovaikutustaidoilla kohti hyvinvointia

Tässä artikkelissa käsitellään suomalaisiin kouluihin kehitettyä Yhteispeli-menetelmää, jonka tarkoituksena on tukea lasten sosioemotionaalisia taitoja, ennaltaehkäistä koulunkäyntiä kuormittavia ongelmia ja lisätä koulu-yhteisön hyvinvointia (Kampman, Solantaus, Anttila, Ojala & Santalahti, 2015). Yhteispeli perustuu hankkeeseen, joka on toteutettu Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Ylöjärven kaupungin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) yhteistyönä. Opetushallituksen rahoittamana Yhteispeli-menetelmää on levitetty koulutushankkeissa, joissa Niilo Mäki Instituutti on organisoinut Yhteispeli-koulutuksia.

JOHDANTO

Tunne- ja vuorovaikutustaidoilla tarkoitetaan taitoja, joiden avulla ihminen pystyy ilmaisemaan ja säätelemään tunteitaan

sekä ylläpitämään sosiaalisia suhteita (Payton ym., 2000; Denham & Brown, 2010). Koulun arjessa tunne- ja vuorovaikutustaitojen hallitseminen voi vaikuttaa positiivisesti esimerkiksi luokan ilmapiiriin ja akateemisen oppimiseen (Catalano ym., 2002; Payton ym., 2008; Zins, Elias, Greenberg & Weissberg, 2000). Taidot voivat mahdollistaa myös enemmän kaverisuhteita ja paremman itsetunnon sekä vähentää häiriökäyttäytymistä. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemisen seurauksena myös kodin ja koulun yhteistyö voi parantua ja opettajien työstressi vähentyä. Hyvistä tunne- ja vuorovaikutustaidoista on hyötyä myös myöhemmin elämässä, sillä taidot toimivat terveen psyykkisen kehityksen tukena ja vähentävät kehityksellisiä riskejä. Lisäksi päihteiden käyttö sekä mielenterveysongelmat voivat vähentyä. (Catalano ym., 2002; Payton ym., 2008;

Zins, Elias, Greenberg & Weissberg, 2000.)

Yhteispeli tarjoaa työvälineitä lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen koulussa sekä menetelmiä, joilla tuetaan aikuisten keskinäistä vuorovaikutusta, opettajien hyvinvointia ja yhteistyötä eri tahojen kanssa (Solantaus, Lindblom, Ojala & Kampman, 2015). Yhteispeli kehittää koko koulua yhteisönä ja tukee näin sen tärkeää tehtävää lasten suotuisan kehityksen vahvistamisessa (Solantaus, Lindblom, Ojala & Kampman, 2015).

YHTEISPELIN TEORIATAUSTA

Yhteispelin tavoitteena on edistää lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä (Kampman ym., 2015.) Yhteispeli-menetelmillä vaikutetaan lapsen päivittäisiin kehitysympäristöihin ja kehitysympäristöjen väliseen yhteistyöhön (Bronfenbrenner & Ceci, 1994; Solantaus, 2002). Lapset oppivat tunne- ja vuorovaikutustaitoja luontaisesti havainnoimalla muiden toimintaa ja osallistumalla itse vuorovaikutustilanteisiin (Kampman ym., 2015). Lapsen tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehitykseen vaikuttavat siis kehitysympäristön ihmissuhteet, toimintatavat, asenteet ja arvot (Bronfenbrenner & Ceci, 1994; Sameroff, 2010). On tutkittu, että alakoulukäisten lasten sosiaalisten taitojen systemaattinen kehittäminen on mahdollista ja tuloksellista kouluympäristössä (Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2011). Koska koulun työyhteisö ja sen ilmapiiri vaikuttavat lapsiin (Weare & Gray, 2003), Yhteispelissä keskitytään lasten rinnalla myös koulun henkilökunnan hyvinvointiin. Esimerkiksi opettajien sitoutuminen

opettamiseen lisää tutkimusten mukaan oppilaiden motivaatiota. Opettajien sitoutumiseen puolestaan vaikuttaa toimiva yhteistyö opettajien välillä, joten työyhteisöön on syytä kiinnittää huomiota. (Collie, Shapka & Perry 2011.) Toimivat johtamiskäytännöt, kuten opettajien kannustaminen innovatiiviseen työn kehittämiseen, lisäävät myös opettajien motivoituneisuutta ja opetuksen laatua (Rutter, Maugham & Mortimer, 1979; Leithwood, Day, Sammons, Harris & Hopkins, 2006; Thoonen, Slegers, Oort, Peetsma & Geijsel, 2011). Yhteispelin tavoitteena on vahvistaa viittä ympäristön ominaisuutta, joiden on todettu lisäävän sekä lasten että aikuisten hyvinvointia koulussa. Nämä viisi ominaisuutta ovat 1) lämpimät ihmissuhteet, 2) kuulluksi tuleminen ja osallisuus, 3) selkeys ja ennakoitavuus, 4) osaaminen ja onnistuminen ja 5) ilo (Kampman ym., 2015). Samankaltaisia ominaisuuksia on käsitelty aiemmissakin tutkimuksissa (ks. Allodi, 2010; Eccles, Brown & Templeton, 2008; Thapa, Cohen, Guffey & Higgins-D'Alessandro, 2013; Weare & Gray, 2003).

Psykologisen tutkimuksen mukaan ihmisillä on kolme laaja-alaista psykososiaalista perustarvetta: yhteenkuuluvuus, pätevyys eli kompetenssi sekä itsemäärääminen eli autonomia (Ryan & Deci, 2009). Ihminen voi luonnollisesti hyvin ja on motivoitunut, kun ympäristö vastaa hänen tarpeisiinsa. Yhteispelin viiden ympäristön ominaisuuden voidaan katsoa vastaavan näihin tarpeisiin. Kyseisten ominaisuuksien tiedetään lisäksi tukevan lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja parantavan oppimistuloksia (Eccles, Brown & Templeton, 2008; Reyes, Brackett, Rivers, White & Salovey, 2012).

YHTEISPELIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Yhteispeleillä pyritään edistämään lapsen kasvua keskittymällä vahvistamaan niitä koulun ominaisuuksia, joiden tiedetään edistävän lasten kehitystä sekä koulun henkilökunnan työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Yhteispeleissä olennaisia ovat sellaiset koulun arkeen sulautuvat toimintatavat, jotka harjaannuttavat lasten tunneja vuorovaikutustaitoja. Tällä tavoin koulun ilmapiiriin on mahdollista vaikuttaa myönteisesti. Yhteispelin tarkoituksena onkin saada kouluissa aikaan muutoksia monitasoisesti koko toimintakulttuurissa, sillä tutkimusten mukaan pysyvien ja syvien muutosten aikaansaaminen on mahdollista vain koko yhteisön sitoutuessa toimintaan (Weare, 2004; Weare & Gray, 2003).

Yhteispelejä tarjoaa opettajille toimintatapoja, joiden avulla voidaan tukea lasten sosioemotionaalaisia taitoja. Taidot on jaettu tunnetaitoihin, vastuun ottamisen ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin.

Tunnetaitoihin luetaan tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen, taito havaita erilaisia tunteita itsessä ja muissa sekä tunteiden säätely eli taito muuttaa tarvittaessa tunnetta, sen kestoa tai sen voimakkuutta.

Vastuun ja ongelmanratkaisun taitoihin kuuluvat sosiaalisten normien ja sääntöjen tunnistaminen sekä yhteisten sääntöjen noudattaminen. Myös toisten ihmisten erilaisuuden hyväksyminen, arvostaminen ja kunnioittaminen liittyvät vastuun taitoihin. Taito asettaa itselleen positiivisia ja realistisia tavoitteita, erilaisten ristiriitojen tunnistaminen ja sosiaalisten ongelmien

ratkaiseminen kuuluvat myös kyseisten taitojen kokonaisuuteen.

Vuorovaikutustaidot pitävät sisällään kuuntelemisen taidon, kyvyn ymmärtää toisen kertomaa sekä taidon viestiä toiselle niin, että tulee itse ymmärretyksi. Myös kertomisen taidot, kuten taito aloittaa ja ylläpitää keskusteluja sekä ilmaista omia ajatuksia ja tunteita selkeästi, kuuluvat vuorovaikutustaitoihin. Vuorottelemisen ja neuvottelemisen eli taito toimia vuorotellen ja jakaen sekä taito ottaa ristiriitatilanteissa huomioon kaikki osapuolet, ovat olennaisia vuorovaikutuksessa. Lisäksi taidot tunnistaa itsessään avun tarve ja hankkia sopivaa apua liittyvät myös kyseisiin taitoihin.

Lasten sosioemotionaalaisia taitoja voidaan vahvistaa muokkaamalla kehitysympäristöä, jossa lapsi elää (Bronfenbrenner & Ceci, 1994; Sameroff, 2010). Viitettä edellä mainittua hyvinvoinnin kannalta olennaista ympäristön ominaisuutta pyritään vahvistamaan Yhteispeleissä seuraavilla keinoilla:

Lämpimiä ihmissuhteita mahdollistetaan vahvistamalla opettajan ja oppilaan välistä suhdetta sekä lasten keskinäisiä suhteita. Toisten kohtelemisen kunnioittavasti ja ystävällisesti on olennaisessa osassa lämpimien ihmissuhteiden luomisessa. On myös tärkeää, että kaikki tuntevat toisensa ja voivat odottaa saavansa muilta apua ja tukea. Jokaisella lapsella tulisi myös olla joku tärkeä ihminen koulussa.

Kuulluksi tulemista ja osallisuutta voidaan parantaa varmistamalla, että jokaisella on oikeus kertoa ajatuksistaan ja ko-

kemuksistaan. Lisäksi tulisi huolehtia, että jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa yhteiseen toimintaan ja kaikkien näkemykset tulevat kuulluksi.

Selkeyteen ja ennakoitavuuteen voi vaikuttaa parhaiten opettaja, joka strukturoi koulupäivien toimintaa. Toiminnalle asetetut selkeät ja kaikilla tiedossa olevat säännöt auttavat lasta ennakoimaan toimintaa ja tuovat selkeyttä arkeen.

Osaamisen ja onnistumisen kokemusten lisäämisessä opettaja on keskeisessä roolissa. Lasten aiemmat kokemukset on otettava opetuksessa huomioon, ja luokan ilmapiiri tulee rakentaa positiiviseksi. Opettajan tulisi myös arvostaa lapsia ja vahvistaa heidän uskoaan omaan kykyihinsä. Jotta onnistumisen kokemuksia syntyy, opetuksen tavoitetaso on oltava lapselle sopiva ja oppimiseen on tarvittaessa tarjottava rakentavaa tukea.

Iloa ja huumorintajua tulee luokassa vaalia. Työskentelytavat on hyvä valita siten, että leikki ja luova työskentely ovat keskiössä ilon säilyttämiseksi. Opettajan tehtävänä on luoda päivittäin tilanteita, joissa koulutyö tuottaa lapsille myönteisiä tunteita ja kokemuksia.

YHTEISELIN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Yhteispelin käsikirjassa (Kampman ym., 2015) on jaoteltuina seuraavat osa-alueet, joihin Yhteispeli-menetelmät kohdennetaan: luokka, kodin ja koulun yhteistyö, koulun kehittäminen, työyhteisö sekä esi- ja alkuopetuksen yhteistyö. Käsikirjassa esitellään jokaiseen osa-alueeseen liittyviä

käytännön työvälineitä, joiden avulla Yhteispelin tavoitteet on mahdollista toteuttaa.

Opettajan työvälineitä Yhteispelin toteuttamiseksi luokassa ovat syksyn aloituksen muistilista, luokkapiirit, teemme yhdessä -tuokiot, teen itse -tuokiot sekä juttutuokiot.

Esimerkki 1. Luokkapiiri tiivistetysti:

”Luokkapiiri on noin 15 minuutin mittainen, useamman kerran viikossa toteutettava tuokio, johon osallistuvat luokan oppilaat ja opettaja sekä mahdollisesti vierailijana koulun muun henkilökunnan edustaja. Luokkapiirissä leikitään, harjoitellaan ystävällistä vuorovaikutusta ja tutustutaan toisiin lähemmin. Luokkapiirin tavoitteena on harjoitella kuuntelemista, kertomista sekä vuorottelua. Tavoitteena on myös opetella toisten kunnioittamista, yhteisten sääntöjen noudattamista sekä tunteiden tunnistamista ja nimeämistä. Näiden tavoitteiden kautta pyritään vaikuttamaan myönteisesti luokan ilmapiiriin.”

Koulun ja kodin yhteistyön parantamiseksi Yhteispelissä käytetään työvälineinä tutustumistapaamisia, erilaisia tiedottamisvälineitä sekä vanhempainiltoja. Onnistuneen yhteistyön kodin ja koulun välillä tunnistaa luottamuksesta, arvostuksesta ja ystävällisyydestä osapuolten välisessä vuorovaikutuksessa. Toimivaan yhteistyöhön liittyvät myös jaettu vastuu lapsen koulunkäynnistä sekä yhteiset tavoitteet sen tukemiseksi. (Reschly & Christenson, 2009.)

Esimerkki 2. Tutustumistapaaminen tiivistetysti:

”Tutustumistapaaminen on 15–20 minuuttia kestävä keskustelu, johon osallistuvat lapsen huoltaja(t) ja opettaja. Tutustumistapaamisen tarkoituksena on tarjota opettajalle arvokasta tietoa lapsesta huoltajien kertomana, luoda pohjaa rakentavalle yhteistyölle sekä vahvistaa huoltajien osallisuutta. Tärkeää on keskittyä niihin asioihin, joita huoltajat pitävät tärkeinä lapsen kasvun ja koulunkäynnin kannalta juuri sillä hetkellä. Opettaja tarjoaa huoltajille kuulluksi tulemisen kokemuksen ja antaa huoltajien kertoa vapaasti heidän valitsemistaan aiheista.”

Koulun ja esiopetuksen väliseen yhteistyöhön

Yhteispeleissä vaikutetaan esi- ja alkuopetuksen suunnittelukokouksissa, esiopettajan ja luokanopettajan vierailuilla toistensa luokkiin, tiedonsiirtomenetelmillä, kouluuntutustumispäivillä sekä esi- ja alkuopetuksen yhteistyöpäivillä. Yhteispeleissä pyritään lisäksi yhtenäistämään siirtymävaiheeseen liittyviä yhteistyömenetelmiä kunnan sisällä.

Esimerkki 3. Opettajien vierailut tiivistetysti:

”Esikoulusta kouluun siirtyminen on lapselle ja perheelle helpompaa, kun yhteistyö esiopetuksen ja koulun välillä toimii. Sen vuoksi on tärkeää, että esiopetusvuonna esiopettaja vierailee koulussa ja luokanopettaja esiopetuksessa. Tällöin opettajat saavat tietoa siitä, millaista arki ykkösluokalla ja esiopetuksessa on, millaisissa asioissa lapset

tarvitsevat tukea ja ohjausta, millaisia taitoja lapsilta odotetaan, millaisilla välineillä toimitaan sekä millaisia rutiineja ja ohjeita lasten odotetaan noudattavan. Esiopettaja pystyy havaintojensa perusteella opettamaan esiopetuksessa tarkoituksenmukaisemmin, kun taas luokanopettaja pystyy suunnittelemaan tulevan ykkösluokan opetusta lasten tarpeita vastaavaksi.”

Koulua pyritään kehittämään Yhteispeleissä kolmen vaiheen kautta. Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan rakenteita, jotka tukevat kehittämistä. Toisessa vaiheessa pyritään luomaan yhteisymmärrys kehittämisen tavoitteista, jotta kehittäminen koko koulussa mahdollistuu. Kolmannessa vaiheessa uudet toimintatavat otetaan varsinaisesti käyttöön.

Esimerkki 4. Koulun kehittämisen vaiheet tiivistetysti:

”Ensimmäisen vaiheen tarkoituksena on perustaa koulun kehittämistä tukevia rakenteita, jotka mahdollistavat avoimen vuorovaikutuksen työyhteisössä. Toimintaan käytetään esimerkiksi yhteissuunnitteluun varattua työaikaa (yt-aikaa). Tärkeää on vuorovaikutus sekä mahdollisuus keskustella tavoitteista, kokemuksista ja mahdollisista haasteista. Toisen vaiheen tarkoituksena on hankkia tietoa ja keskustella kehittämisen hyödyistä, jotta tavoitteista syntyisi yhteisymmärrys. Tärkeää on, että jokainen työyhteisön jäsen tulisi kuulluksi. Kolmannen vaiheen tarkoituksena on tukea uusien toimintatapojen käyttöönottoa ja juurruttaa niitä osaksi arkea koko työyhteisön sisälle.”

Työyhteisön ilmapiirin ja työhyvinvoinnin edistäminen on tärkeässä asemassa Yhteispelissä. Työvälineitä, joita Yhteispeli työyhteisölle tarjoaa, ovat yt-ajan käyttämisen suunnittelu, työyhteisökokoukset, huoltamot, pikkukurssit, kuvataulut sekä perehdyttäminen. Rehtorilla on tärkeä rooli sekä koulun kehittämiseen että työyhteisön toimivuuteen liittyvien työvälineiden hyödyntämisessä ja mahdollistamisessa.

Esimerkki 5. Huoltamo tiivistetysti:

”Huoltamo on pienryhmissä tapahtuva keskustelutuokio, joka kestää noin 30–45 minuuttia. Huoltamoon osallistuu koulun opetushenkilöstö. Keskustelussa kukin tuo vuorollaan esiin omat työkuulumisensa ja kokemuksensa. Kokemukset voivat olla onnistumisia, ongelmia tai muita mietityttäviä asioita. Keskustelun tulee liittyä puheenvuorossa olevan henkilön työn tekemiseen, ja asioista puhutaan neutraaliin sävyyn ilman oppilaiden tai muiden henkilöiden nimiä. Huoltamo perustuu vertaistukseen ja tarjoaa opettajille mahdollisuuden saada kollegoilta emotionaalista tukea ja keinoja ongelmien ratkaisuksi. Työskentelyn perustana on luottamuksellisuus ja ratkaisukeskeisyys.”

TULOKSIA JA KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA

Yhteispelin toimintatavat ovat suomalaiseseen kouluun suunniteltuja ja testattuja, ja niitä on muokattu kouluilta saadun palautteen perusteella. Yhteispeleistä ja sen toimivuudesta on tehty arviointitutkimus (Appelqvist-Schmidlechner ym., 2015).

Arviointitutkimus koostuu alkukyselystä sekä kolmesta seurantakyselystä, joiden avulla Yhteispelin työkalujen soveltuvuutta, hyötyjä ja vaikuttavuutta on arvioitu. Tutkimukseen osallistui 23 opettajaa, 4 rehtoria sekä 451 oppilasta huoltajineen neljästä eri koulusta. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeilla vuosina 2011–2012. Kyselylomakkeet sisälsivät itse kehitettyjä kysymyssarjoja sekä SDQ-mittarin, jolla kartoitetaan lasten käyttäytymistä ja tunne-elämän oireita. Kysymykset ja kysymyssarjat liittyivät lasten sosioemotionaalisiin taitoihin, koulumotivaatioon ja kaverisuhteisiin, opettajien työmotivaatioon, työssä jaksamiseen, työyhteisön ilmapiiriin sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Lomakkeilla kerättiin myös kokemuksia eri työvälineiden käytöstä.

Alkutilanteen kyselyssä suurin osa oppilaista koki viihtyvänsä ja pärjäävänsä koulussa. Rauhattomuutta ja häiriökäyttäytymistä esiintyi oppitunneilla sekä oppilaiden että opettajien mukaan. Erot sosioemotionaalisisissa taidoissa sekä käyttäytymisen ja tunne-elämän oireissa olivat merkittäviä tyttöjen ja poikien välillä. Käyttöoireet ja yliaktiivisuus olivat yleisempiä pojilla kuin tytöillä, ja tyttöjen sosioemotionaaliset taidot arvioitiin poikia paremmiksi. Yhteistyö kodin ja koulun välillä arvioitiin pääsääntöisesti toimivaksi, vaikkakin vanhempainiltojen merkitys ja toimivuus koettiin heikohkoksi. Vanhemmat olivat kuitenkin tyytyväisiä opettajan tekemään työhön ja luottivat opettajien ammattitaitoon. (Appelqvist-Schmidlechner ym., 2015.)

Seurantakyselyillä tutkittiin Yhteispelin työvälineiden soveltuvuutta, hyötyjä sekä vaikutuksia. Kyselyiden mukaan opettajat kokivat Yhteispelin työvälineiden olevan hyödyllisiä, hyvin soveltuvia ja hel-

posti ymmärrettäviä. Työvälineet sopivat opettajien mukaan hyvin yhteen ammattilaisten omien tavoitteiden ja arvojen kanssa. Myös valtaosa lapsista piti työvälineitä mielekkäinä, ja erityisesti nuoremmat ikäluokat (luokkien 1 ja 2 oppilaat) osallistuvat Yhteispeli-toimintaan mielellään.

Yhteispeli-tutkimuksen seuranta-aikana tapahtui monia positiivisia muutoksia. Luokan ryhmätyötaitot sekä muut oppimisen kannalta merkittävät taidot paranivat. Tavoitteen mukaisesti lasten sosioemotionaaliset taidot kehittyivät ja käytösoireilu väheni (SDQ-mittari). Myös kiusaaminen vähentyi seurantajakson aikana. Kodin ja koulun yhteistyön parantaminen oli yksi Yhteispelin tavoitteista, ja myös siinä huomattiin positiivisia muutoksia. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2015.)

Arviointitutkimuksen (Appelqvist-Schmidlechner ym., 2015) perusteella seuranta-aikana työilmapiirissä tapahtui lievää muutosta huonompaan suuntaan. Rehtorit ja opettajat olivat huomanneet työyhteisössään kateutta Yhteispeli-opettajia kohtaan. Se on voinut olla aiheuttamassa negatiivista muutosta. Yhteispelin opettajista on muodostunut tiivis yhteisö, mikä on saanut muut ehkä tuntemaan kateutta ja ulkopuolisuuden tunnetta. Yhteispeliin liittyvässä jatkokehityksessä on tämän myötä otettu huomioon toive siitä, että Yhteispelistä tulee koko koulun yhteinen asia. Rehtorit ovat keskeisessä asemassa luomassa hyvää yhteishenkeä työyhteisöön. Arviointitutkimuksen perusteella Yhteispelissä käytetyille työvälineille on kuitenkin tarvetta alakoulussa, ja ne soveltuvat hyvin käyttöön. Yhteispelillä onnistuttiin saamaan näkyviä hyötyjä niillä osaluilla, joihin haluttiinkin vaikuttaa.

YHTEISPELI-KOULUTUKSET

Opetushallituksen rahoittamana Niilo Mäki Instituutti on järjestänyt useamman Yhteispeli-koulutussarjan, johon on osallistunut kouluja ympäri Suomea. Yhteispeli-koulutuksiin osallistuvat rehtori ja koulun kehittämiseen osallistuva opettaja, muutama Yhteispelistä erityisesti kiinnostunut opettaja sekä koulun muu opetushenkilöstö. Opettajien ja rehtoreiden koulutukset järjestetään alueellisina koulutuksina ja työyhteisökoulutukset kunkin työyhteisön omalla koululla. Koulutuksissa opettajat saavat opastusta luokahuoneessa käytettävien menetelmien hyödyntämiseen, rehtoreille tarjotaan tukea oman koulunsa kehittämiseen ja työyhteisö saa vinkkejä työhyvinvoinnin parantamiseen sekä luokan uusien toimintatapojen käynnistämiseen. Koulutuksista on lisätietoa Niilo Mäki Instituutin nettisivuilla osoitteessa <https://koju.nmi.fi/yhteispeli-koulutukset/>

Kirjoittajatiedot:

Henna Näyhä, KK, kasvatustieteen maisteriopiskelija, toimii harjoittelijana Niilo Mäki Instituutissa

LÄHTEET

- Allodi, M. W. (2010). Goals and values in school: A model developed for describing, evaluating and changing the social climate of learning environments. *Social Psychology of Education*, 13(2), 207–235.
- Appelqvist-Schmidlechner, K., Liski, A., Kampman, M., Solantaus, S., Santalahti, P., Anttila, N., Björklund, K., Harmes, N., Hursti, M., Mäkinen, J., Mustakallio-Sorvari, M., Ojala, T. & Pankakoski, M. (2015). Yhteispeli. Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä. Työpaperi 9/2015. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Bronfenbrenner, U. & Ceci, S. J. (1994). Nature-nurture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model.

- Psychological Review, 101(4), 5.
- Catalano, R. F., Berglund, M. L., Ryan, J. A. M., Lonczak, H. S. & Hawkins, J. D. (2002). Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs. Article ID 15. *Prevention & Treatment*, 5(1).
- Collie, R. J., Shapka, J. D. & Perry, N. E. (2011). Predicting teacher commitment: The impact of school climate and social-emotional learning. *Psychology in the Schools*, 48(10), 1034–1048.
- Denham, S. A. & Brown, C. (2010). "Plays nice with others": Social-emotional learning and academic success. *Early Education and Development*, 21(5), 652–680.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D. & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82(1), 405–432.
- Eccles, J., Brown, B. V. & Templeton, J. (2008). A developmental framework for selecting indicators of well-being during the adolescent and young adult years. Key indicators of child and youth well-being: Completing the picture (s. 197–236). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Kampman, M., Solantaus, T., Anttila, N., Ojala, T., Santalahti, P. ja Yhteispeleliyöryhmä (2015). Yhteispeleli koulussa. Opas hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A. & Hopkins, D. (2006). *Successful school leadership: What it is and how it influences pupil learning*. University of Nottingham.
- Niilo Mäki Instituutin uutiskirje Yhteispeleistä. Haettu osoitteesta <https://koju.nmi.fi/wp-content/uploads/2019/04/Yhteispeleist%C3%A4-juttu-uutiskirjeeseen.pdf>.
- Niilo Mäki Instituutin Yhteispeleli-koulutukset -nettisivut ja koulutusmateriaalit. Haettu osoitteesta <https://koju.nmi.fi/yhteispeleli-koulutukset/>.
- Payton, J. W., Wardlaw, D. M., Graczyk, P. A., Bloodworth, M. R., Tompsett, C. J. & Weissberg, R. P. (2000). Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behavior in children and youth. *Journal of School Health*, 70(5), 179–185.
- Payton, J. W., Weissberg, R. P., Durlak, J. A., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., Schellinger, K. B. & Pachan, M. (2008). The positive impact of social and emotional learning for kindergarten to eighth-grade students: Findings from three scientific reviews. Chicago: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.
- Reschly, A. L. & Christenson, S. L. (2009). Parents as essential partners for fostering students' learning outcomes. New York, NY, US: Routledge / Taylor & Francis Group.
- Reyes, M. R., Brackett, M. A., Rivers, S. E., White, M. & Salovey, P. (2012). Classroom emotional climate, student engagement, and academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 104(3), 700–712.
- Rutter M., Maugham B., Mortimore P. & Ouston J. (1979). *Fifteen thousand hours: Secondary schools and their effects on children* (s. 269–286). Lontoo: Open Books. New York: Guilford.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2009). *Promoting self-determined school engagement: Motivation, learning, and well-being*. New York, NY, US: Routledge / Taylor & Francis Group.
- Sameroff, A. (2010). A unified theory of development: A dialectic integration of nature and nurture. *Child Development*, 81(1), 6–22.
- Solantaus, T. (2002). Kehitysympäristöjen merkitys lapsen kehitykselle ja mielenterveydelle. Teoksessa I. Kangas, I. Keskimäki, S. Koskinen, K. Manderbacka, E. Lahelma, R. Prättälä & M. Sihto (toim.), *Kohti terveyden tasa-arvoa* (s. 193–210). Helsinki: Edita.
- Solantaus, T., Lindblom, J., Ojala, T. & Kampman, M. (2015). Yhteispelelin toimintatapojen kehittäminen ja teoriatausta. Työpöytä 2015, 034. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S. & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A review of school climate research. *Review of Educational Research*.
- Thoonen, E. E. J., Slegers, P. J. C., Peetsma, T. T. D. & Oort, F. J. (2011). Can teachers motivate students to learn? *Educational Studies*, 37(3), 345–360.
- Weare, K. (2004.) *Developing the emotionally literate school*. SAGE Publishing.
- Weare, K. & Gray, G. (2003). What works in developing children's emotional and social competence and wellbeing? Research Report No 456. University of Southampton.
- Zins, J. E., Elias, M. J., Greenberg, M. T. & Weissberg, R. P. (2000). Promoting social and emotional competence in children. Teoksessa K. M. Minke & G. C. Bear (toim.), *Preventing school problems – promoting school success: Strategies and programs that work* (s. 71–100). Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.